

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਸਿਵਲ ਸਮੀਖਿਆ

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਬਿਜ ਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ, -ਜਵਾਬਦੇਹ

1965 ਦੀ ਸਿਵਲ ਸਮੀਖਿਆ ਨੰ. 1048.

4 ਮਈ 1966

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਬਤਾ (1908 ਦਾ V)-ਧਾਰਾ 92- ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਧੀਨ-ਯੋਜਨਾ- ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਟਰੱਸਟੀਜ਼ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਯੋਜਨਾ-ਅਦਾਲਤ-ਕੀ ਉਸ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਾਰਿਆ, ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਬਿਜ ਲਾਲ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਆਦਿ (ਸਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ, ਜੇ.)

ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਜੱਜ, ਅੰਬਾਲਾ, ਮਿਤੀ 16 ਅਗਸਤ, 1965 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਲਈ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 115 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਹੰਸ ਰਾਜ ਅਗਰਵਾਲ, ਵਕੀਲ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਆਰ.ਐਨ. ਮਿੱਤਲ, ਜਿਨੋਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਆਰ.ਸੀ. ਡੋਗਰਾ, ਵਕੀਲ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਸਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ, ਜੇ.-ਇਹ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 151 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 92 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ, ਅੰਬਾਲਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਹੈ।

6 ਨਵੰਬਰ, 1941 ਨੂੰ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ, ਅੰਬਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਮੁਢਲਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਪੰ. ਹਰੀ ਚੰਦ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਰੁਲੀ ਚੰਦ ਅਤੇ ਨੰਦ ਲਾਲ ਅਗਰਵਾਲ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ। ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਗਾਧਰੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਦੋ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਢਲੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਰਾਹੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਕ ਗੌਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਅਤੇ ਇਕ ਵੈਸ਼ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਹਰੇਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਪੰ. ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੌੜ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸਭਾ, ਜਗਾਧਰੀ ਅਤੇ ਐਲ. ਗੋਕਲ ਚੰਦ, ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਜਗਾਧਰੀ ਨੂੰ "ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ" ਟਰੱਸਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਗੌੜ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੈਸ਼ ਨੂੰ "ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਹਰੇਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਟਰੱਸਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ" ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਕੋਈ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਜਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਦੋਵੇਂ ਪੀ.ਟੀ. ਗੌੜ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਅਤੇ ਵੈਸ਼ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਗੋਕਲ ਚੰਦ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪੰ. ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਲਈ ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਅਤੇ ਵੈਸ਼ਾਂ ਲਈ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ 3 ਨਵੰਬਰ 1955 ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਪੀ.ਟੀ. ਰਾਧਾ ਕਿਸ਼ਨ, ਜੋ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਜੁਲਾਈ, 1964 ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ, ਬਿਜ ਲਾਲ, ਜੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਮੰਗਲ ਸੈਨ ਅਤੇ ਬਲਬੀਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੈਸ਼ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਅਤੇ 151 ਦੇ ਤਹਿਤ, 6 ਨਵੰਬਰ, 1941 ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਂਬਰ। ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਮੁੱਢਲੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਲਈ ਆਏ ਹਨ।

ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ (ਬਰਨ ਅਤੇ ਲਕਸ਼ਮਣ ਰਾਓ, ਜੇ. ਜੇ.) ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ *ਰਾਮਨਾਥਨ ਚੇਟੀਆਰ ਬਨਾਮ ਦੁਰੈਨਸਵਾਮੀ ਨਾਇਡੂ* (1) ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 92, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ"। ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੇ ਗੌੜ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਵੈਸ਼ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਮੰਦਰ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਕੋਈ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਸਾਮੀ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਗਈ ਕਮੀ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਭਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਰੁਖ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲੋੜੀਂਦੀ ਵਸਤੂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੁਝ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਅਗਰਵਾਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 92 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਜੋਂ ਮੰਨਣ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਗੇ।

ਮੈਂ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਕੋਲ ਇਸ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਰਿਮਾਂਡ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਉਹ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 92 ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ 23 ਮਈ, 1966 ਨੂੰ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ, ਅੰਬਾਲਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ। ਖਰਚੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਣ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਦੁਆਰਾ: ਅਮਨਦੀਪ ਸੂਦ